

Η γραφή ως συμβολικό σύστημα και πολιτισμικό προϊόν

Μαρία Παπαδοπούλου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

- τι είναι η γραφή
- πως λειτουργεί;
- σύντομη ιστορία της γραφής
- γραφή & σχέδιο

Σημασία μελέτης των ιστορικών φάσεων της γραφής (γιατί;)

Κατανόηση του «περί τι ην ο λόγος»

Στοιχειοθετημένες ενδείξεις για τη σχέση φυλογένεσης και οντογένεσης

Σχέσεις γραφικού συστήματος και κοινωνικής οργάνωσης

Ανάδειξη των ομοιοτήτων και των διαφορών ανάμεσα στη γραφή και το σχέδιο

Σχέσεις ανάμεσα στο «τι», το «γιατί» και το «πώς»

Τι είναι η γραφή;

Η γλωσσολογική προσέγγιση (I)

Παραμελημένο αντικείμενο στη σύγχρονη γλωσσολογία λόγω:

- της έμφασης στην προτεραιότητα του προφορικού λόγου,
- ανάγκης αποστασιοποίησης από το παρελθόν

Η φωνοκεντρική προσέγγιση – τα σημεία της γραφής είναι 2ης τάξης, δηλαδή σημεία σημείων

- **Bloomfield**: «μέσον αναπαράστασης του προφορικού λόγου»
- **Saussure**: «μεταμφίεση της γλώσσας»

Τι είναι η γραφή;

Η γλωσσολογική προσέγγιση (II)

Η αυτόνομη προσέγγιση – τα σημεία της γραφής για τον αλφαριθμητικό χρήστη είναι σημεία 1ης τάξης. Αμφισβήτηση της κυριαρχίας του προφορικού λόγου, έμφαση στις λειτουργικές διαφορές και στο κανάλι επικοινωνίας

- **Vachek** : Σχολή της Πράγας. *Η γραπτή και η προφορική γλώσσα αλληλοσυμπληρώνονται αλλά διαφοροποιούνται σε επίπεδο καναλιού επικοινωνίας και λειτουργίας. Εσωτερική δυναμική της γραφής.*
- **Vygotsky**: *η γραπτή γλώσσα δεν είναι απλή μετάφραση της προφορικής και άρα η εκμάθησή της δεν είναι μια απλή οικειοποίηση μιας τεχνικής. Ιδιαίτερη γλωσσική λειτουργία λόγω της απουσίας άμεσου συνομιλητή και «υλικού» ήχου.*

Κανάλι επικοινωνίας

Ακουστικό κανάλι

Οπτικό κανάλι

Συγκρίσεις

- Χωρητικότητα (οπτικό κανάλι: 100 φορές περισσότερη ποσότητα πληροφορίας)
- Αποστασιοποίηση
- Λεπτότητα αποχρώσεων
- Καταναγκασμοί και προϋποθέσεις

Πώς διαβάζουμε;

ΔΑΙΑΒΣΕ ΤΟ ΓΗΡΟΓΡΑ! ΜΡΟΠΕΙΣ!

Σνφμύωα με μια έυρενα στο Πισήναπιμετο του Κμτρπι-αίζ, δεν πεαίζι ρλόο με τι σριεά ενίαι τοθοπεμετενα τα γταμάμρα σε μια λξέη, ακρί το πώτρο και το ταελείτυο γάμρμα να ενίαι στη στωσή θσέη. Τα υλοπιόπα μρο-πούν να ενίαι σε τχίυεας θιέεσσ και μροπετίε να δαβαι-άεστε τις λιεξές χρωίς πλβημόρα. Ατυό γνίταιι γαιτί ο απρώνθονις εκέγλφοασ δεν δαεβζιάι γάμρμα γάμρμα κθάε λξέη αλλά τη λξέη σαν σνύλοο.

Ατίπτσυεο, ε;

προφορικός

<https://www.youtube.com/watch?v=eul3EStqlu8>

<https://www.youtube.com/watch?v=xtnN7-EfLgQ>

Ιδιοχαρακτηριστικά της ομιλίας

Συν-παρουσία ομιλητών

Πληροφορίες παραγωγιστικές (εκφορά των φθόγγων της φράσης)

Επιτόνιση

Εκφράσεις και χειρονομίες

Έμφαση

ΡΕΒΑΝΙ

- 1 φλυτζ. τσ. βούτυρο
- 1 1/2 » » ζάχαρη. 6 αυγά
- 2 » » γάλα
- 2 » » σιμιγδάλι
- 2 » » αλεύρι
- 4 κουταλ. κοφτά ρόγιαλ μπαϊκιν πάουντερ
- 1 φλυτζ. τσ. αμύγδαλα ψιλοκομμένα
- Ελάχιστο άλατι. Κανέλλα

Χτυπάτε τὸ βούτυρο μὲ τὴ ζάχαρη. Προσθέτετε τὰ κροκάδια τῶν αὐγῶν καὶ ἐξακολουθεῖτε τὸ χτύπημα ἕως ὅτου τὸ μίγμα γίνῃ ἀφράτο. Προσθέτετε τὸ γάλα καὶ τὸ σιμιγδάλι. Κοσκινίζετε τὸ αλεύρι μὲ τὴν μπαϊκιν-πάουντερ καὶ τὸ ρίχνετε στὸ μίγμα τοῦ βουτύρου μαζί μὲ τ' αμύγδαλα καὶ τὸ ἄλατι. Χτυπάτε τ' ἀσπράδια μαρένγκα καὶ τὰ ρίχνετε στὸ χυλό. Τὸν ἀνακατεύετε ἑλαφρὰ καὶ τὸν ἀδειάζετε σὲ ταψί βουτυρωμένο Νο 36.

Ψήνετε τὸ ρεβανὶ σὲ μέτριο φούρνο (350° Φαρενάιτ) ἐπὶ 45 περίπου λεπτά.

ΡΑΒΑΝΙ ΑΡΩΜΑΤΙΣΜΕΝΟ ΜΕ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ ΓΕΜΙΣΤΟ ΜΕ ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ

ΤΑ ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ

Αν θέλουμε μπορούμε να μουλιάσουμε τα δαμάσκηνα (8 αρκούν για τη συνταγή μας) για περίπου 3 ώρες μέσα σε κάποιο ποτό για να αρωματιστούν.

ΥΛΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΙΡΟΠΙ

► 750 γρ. ζάχαρη ► 600 γρ. νερό ► 200 γρ. γλυκόζη ► Μισό λεμόνι (με τη φλούδα του)

ΥΛΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΡΑΒΑΝΙ

200 γρ. αλεύρι ► 250 γρ. ζάχαρη ► 160 γρ. σιμιγδάλι κοιντό ► 100 γρ. λιωμένο βούτυρο ► 7 σβγά ► 100 γρ. γάλα ► 20 γρ. μπέικιν πάουντερ ► Σύσμα από 1 πορτοκάλι

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Για το σιρόπι: Βάζουμε όλα τα υλικά μαζί σε μια κατσαρόλα σε μέτρια θερμοκρασία και μόλις πάρουν μια βράση, τα βγάζουμε από τη φωτιά και αφαιρούμε το λεμόνι.

Για το ρεβανί: Λιώνουμε το βούτυρο. Σε ένα μπολ ρίχνουμε το γάλα, τα σβγά και το βούτυρο. Ανακατεύουμε καλά με ένα σύρμα κειρός. Μετά ρίχνουμε τη ζάχαρη, το σιμιγδάλι και το αλεύρι με το μπέικιν πάουντερ. Τα ανακατεύουμε μέχρι να γίνουν ένα μείγμα.

ΜΟΝΤΑΡΙΣΜΑ

Απλώνουμε στον πάτο ενός ταψιού διαμέτρου 26 εκ. τα δαμάσκηνα και ρίχνουμε μέσα το μείγμα για το ρεβανί μέχρι τα 2/3 του ταψιού. Ψήνουμε σε προθερμασμένο φούρνο στους 180°C για περίπου 30'. Το κόβουμε σε τρίγωνα και ρίχνουμε το σιρόπι καυτό.

Ιδιοχαρακτηριστικά της γραφής

Τεμαχισμός του κειμένου

Στίξη

Χωροθέτηση του κειμένου

Σχέδια και εικόνες

Χρώμα

Τυπογραφικά χαρακτηριστικά

Ειδικότερα, η ιστορική ορθογραφία επιτρέπει την εξαγωγή πληροφοριών για:

την ετυμολογία

τη μορφολογία

Η γραφή ως
πολιτισμικό
προϊόν

Πώς λειτουργεί η γραφή; Η ανθρωπολογική προσέγγιση

Χαρακτηριστικά της ανθρωπολογικής έρευνας

- σύγκριση κοινωνιών με & δίχως γραφή
- επίδραση της γραφής στον τρόπο σκέψης και κοινωνικής οργάνωσης

Goody: «η λειτουργική ιδιαιτερότητα της γραφής συνίσταται στη δυνατότητα αποθήκευσης της πληροφορίας στο χώρο και το χρόνο που επιτρέπει την επανεξέταση και ανακατασκευή των φράσεων και των λέξεων, την αναδόμηση του κειμένου σε ένα αφηρημένο και διαφορετικό πλαίσιο καταργώντας την αναγκαστική συνέχεια του προφορικού λόγου και εξασφαλίζοντας δυνατότητα ασυνέχειας»

& **Vygotsky**

Η ιστορία της γραφής

Φάσεις της γραφικής σημείωσης

Σημασιογραφία

Συστήματα επικοινωνίας μέσω οπτικών σημείων για τη μετάδοση ενός συγκεκριμένου μηνύματος.

Προδρομική φάση της γραφής.

Μετάδοση μηνύματος χωρίς συστηματική διαμεσολάβηση της γλώσσας

Απουσία ταύτισης με σημεία της προφορικής γλώσσας

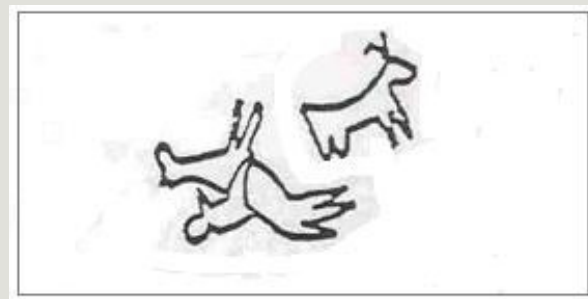
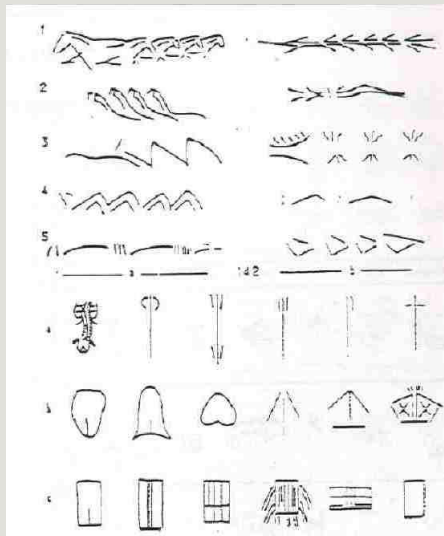
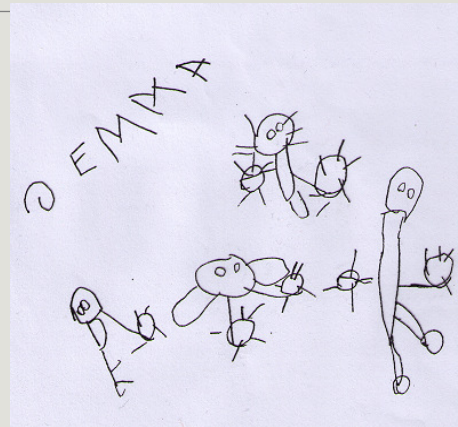
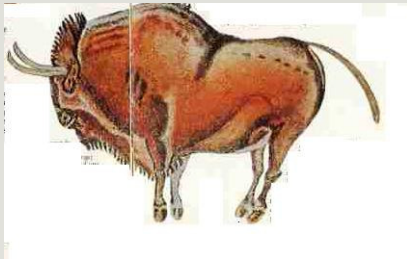
Γλωσσογραφία

Συστήματα επικοινωνίας όπου κάθε σημείο αντιστοιχεί σε συγκεκριμένη μονάδα του προφορικού λόγου (λέξη, συλλαβή, γράμμα)

Προϋποθέσεις για τη δημιουργία ενός γραφικού συστήματος

- Προϊόν οικονομικής συσσώρευσης
- Κοινωνική διαστρωμάτωση

Σημασιογραφία

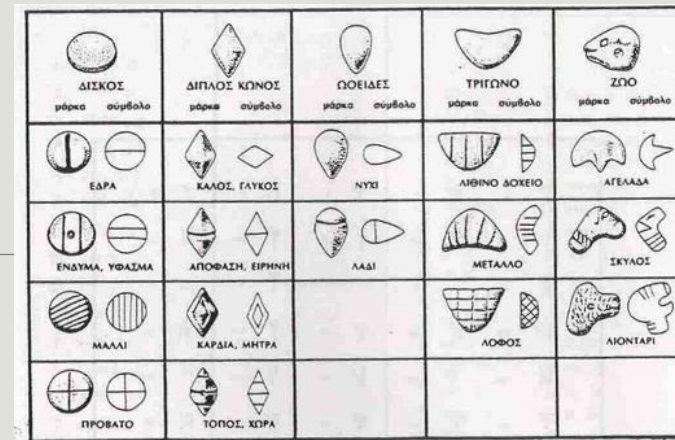

Δημιουργία της γραφής

Μεσοποταμία

Δύο θεωρίες:

- από το σχέδιο
- <http://www.youtube.com/watch?v=DCjtPRHRZs8&feature=related>
- από την εγγραφή ενός τρισδιάστατου συμβολικού αντικειμένου στο δυσδιάστατο χώρο της απεικόνισης
- <http://www.youtube.com/watch?v=nZaCuzrnsco&feature=related>

Γλωσσογραφία (I)- Σημείωση λέξης

-3.500 - Μεσοποταμία

Μικρές πόλεις – κοινωνική διαστρωμάτωση

Ύπαρξη προϊόντος συσσώρευσης και αναδιανομής

Λόγοι οικονομικοί – Ανάγκη οικονομικών καταγραφών

1 σημείο για μια λέξη

Ιδεογραφικά : σημασιολογικές διαδικασίες που διέπουν το σχεδιασμό τους – **Εικονογραφικά** : ο σχηματισμός του ίχνους

Σχηματισμός των χαρακτήρων με : απεικόνιση του όλου, απεικόνιση μέρους, συνδυασμό άλλων σημείων, χρήση όλου προς μέρος

Η αρχή του «ρέμπους»

σημειώνοντας τις λέξεις με 1 σύμβολο

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΣΦΗΝΟΕΙΔΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ					
Χρονολογία κατά προσέγγιση	-3300	-2800	-2400	-1800	-700
αστρος (σημείο του ουρανού και του θεού)					
καμάτι γης (σημείο της γης)					
ανθρώπινη μορφή (σημείο του άντρα)					
Βαυβωνικό τρίγωνο, γυναικείο σεξουαλικό σημείο (σημείο της γυναίκας)					
Γυναίκα + Βαυβό (σημείο της ξένης γυναίκας, της σκλάβας)					
πούλι					
ψαρι					
κεφάλι αγελάδας (σημείο της αγελάδας)					
στάχυ κριθαριού (σημείο του κριθαριού, ο σπόρος)					

Γλωσσογραφία (II) – Σημείωση συλλαβής

Συλλαβική γραφή – 1 σημείο για μια συλλαβή της γλώσσας

Παράδειγμα: Γραμμική Β -1600 έως -1200

Τύπος συλλαβών Φ ή ΣΦ

Όλες οι άλλες με συμβάσεις

Κατάλογοι αντικειμένων και προϊόντων

Περιορισμένη χρήση

σημείωση των συλλαβών της γλώσσας- η συλλαβική φάση της γραφής

𐀀	a	𐀁	e	𐀂	i	𐀃	o	𐀄	u
𐀅	da	𐀆	de	𐀇	di	𐀈	do	𐀉	du
𐀊	ja	𐀋	je			𐀌	jo	𐀍	ju
𐀎	ka	𐀏	ke	𐀐	ki	𐀑	ko	𐀒	ku
𐀓	ma	𐀔	me	𐀕	mi	𐀖	mo	𐀗	mu
𐀘	na	𐀙	ne	𐀚	ni	𐀛	no	𐀜	nu
𐀝	pa	𐀞	pe	𐀟	pi	𐀠	po	𐀡	pu
𐀢	qa	𐀣	qe	𐀤	qi	𐀥	qo		
𐀦	ra	𐀧	re	𐀨	ri	𐀩	ro	𐀪	ru
𐀫	sa	𐀬	se	𐀭	si	𐀮	so	𐀯	su
𐀰	ta	𐀱	te	𐀲	ti	𐀳	to	𐀴	tu
𐀵	wa	𐀶	we	𐀷	wi	𐀸	wo		
𐀹	za	𐀺	ze			𐀻	zo		

7 Το βασικό συλλαβήριο της Γραμμικής Β

Γλωσσογραφία (III & IV) - Σημείωση συμφώνων

Σημείωση συμφώνων

Παράδειγμα - Φοινικική γραφή -1200

Σημείωση μόνο των συμφώνων της γλώσσας

Ο ρόλος των συμφώνων ισχυρότερος στις σημιτικές γλώσσες

σημείωση μόνο των συμφώνων

Α	ʾāleph /ʔ/	A	alpha /ä, ä/
ב	bêt /b/	B	beta /β/
ג	gimel /g/	Γ	gamma /γ/
ד	dâlet /d/	Δ	delta /δ/
ה	hê /h/	E	epsilon /ɛ/
ו	wâw /w/	(F)	wau /w/
ז	zajin /z/	Z	zeta /z/
ח	hêt /ħ/	H	eta /ɛ̃/
ט	têt /t/	θ	theta /tʰ/
י	jôd /j/	I	iota /i, ü/
כ	kâp /k/	K	kappa /k/
ל	lâmed /l/	Λ	lamda /l/
מ	mêm /m/	M	mu /m/
נ	nûn /n/	N	nu /n/
ס	sâmek /s/	Ξ	xi /ks/
ע	ʿajjin /ʕ/	O	omicron /ô/
פ	pê /p/	Π	pi /p/
צ	qâdê /sʔ/	(M)	san /s/
ק	qôp /kʔ/	(Q)	koppa /k/
ר	rêš /r/	P	rho /r/
ש	šin /š, ſ/	Σ	sigma /s/
ת	tâw /t/	T	tau /t/
		Υ	upsilon (/ü, ü/ >)
		Φ	phi /pʰ/
		X	chi /kʰ/
		Ψ	psi /ps/
		Ω	omega /ɔ/

Αλφάβητο

Πλήρης φωνολογική σημείωση –Ελληνικό Αλφάβητο -900

1 σημείο για έναν ήχο της γλώσσας

Σημεία αυθαίρετα, κενά περιεχομένου και σημασίας

Η εξέλιξη

πλήρης φωνολογική σημείωση

Γραφή και σχέδιο

ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ

Ανήκουν στις γραφικές
τέχνες

Παραγωγή ίχνους σε μια
επιφάνεια

Απαιτείται διανοητική
ανάπτυξη & κινητικές
ικανότητες

Χρήση κοινών εργαλείων
και μέσων

ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Λειτουργικές:

Σχέδιο: πρόθεση
προσωπικής έκφρασης

Ανοικτή ερμηνεία

Γραφή: πρόθεση
κοινωνικής επικοινωνίας

Ύπαρξη ενός συστήματος
και των «κλειδιών»
αποκωδικοποίησής του

Ανάγκη μιας συλλογικής
συμφωνίας

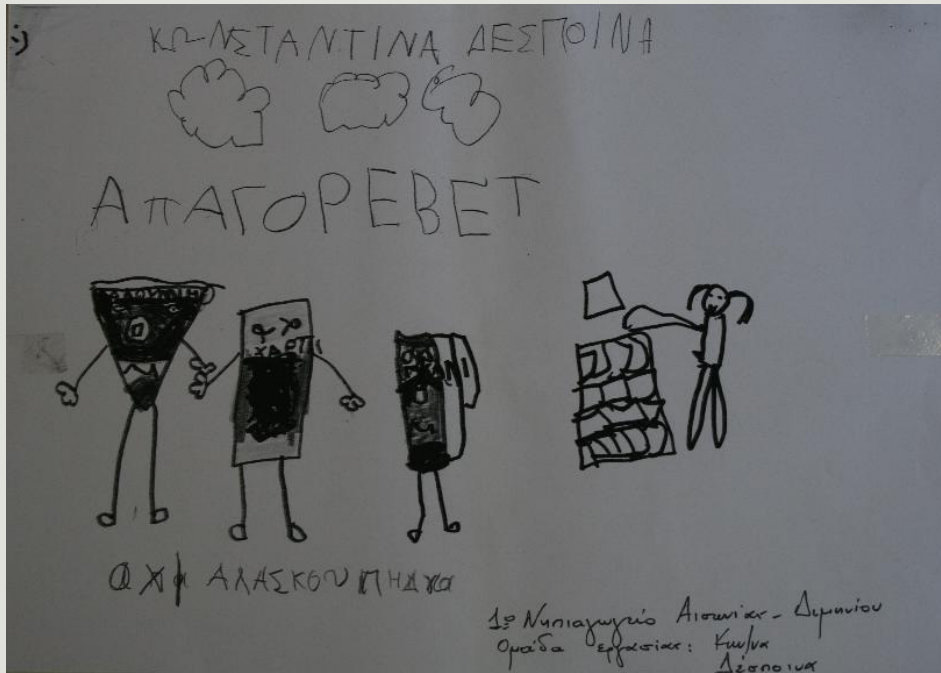
Σχέδιο και γραφή

Η κοινή υλική μήτρα

Μη – εξελικτική πορεία

Δομικές αλλαγές στη μορφή των σημείων

- Γραμμικότητα
- Ένταξη σε συγκεκριμένο πλαίσιο
- Απλοποίηση λεπτομερειών
- Τυποποίηση
- Διάκριση από τα υπόλοιπα σημεία του συστήματος

MULTI 20/5

火		ΦΟΤΧΑ
水		ΥΡΟΡ
光		ΦΟΣΝ
風		ΑΥΜΕ
土		81

1 ΠΝΜ ΓΑΛ

1. Πίνουμε γάλα

